

NINCS REMÉNYTELEN HELYZET, NINCS ELRONTOTT ÉLET

SORSFORDÍTÓ ÉLMÉNYEK SRÍ LANKÁN

Mit keresnek „problémás”, talajt vesztett magyar fiatalok a tőlünk 7000 kilométerre fekvő trópusi halászfaluban, Kawahában? A Chance Program három hónapos élményterápiája olyan önismereti utat kínál számukra, amellyel gyökeres és tartós változást, teljesen új életprogramot indíthatnak el.

KISS HENRIETTA ÍRÁSA

HA NEM LÁTOD A FÁTÓL AZ ERDŐT, ülj helikopterre, és a magasból nézz le a mélységbe! Ez is lehetne a Chance Program mottója, amely 2005 óta szervez élményterápiás utazást alkohol- és drogfüggő, depressziós, tanulási és viselkedészavaros kamaszoknak azért, hogy környezetükből kiszakadva átírassák a sorsukat. Olyan krízishelyzetben lévő fiataloknak és családjuknak nyújt segítséget, akik a hazai egészségügyi, oktatási és szociális rendszerben nem találtak megoldást a problémáikra. Az Indiai-óceán könnyecsepp alakú szigetén esélyük van arra, hogy pozitív jövőképpel térjenek haza.

MIÉRT ÉPPEN SRÍ LANKA?

Pálmaligetekre futó homokos tengerpartok, teaültetvények, elárasztott rizsföldek, eső- és köderdők váltogatják egymást a Fényességes Szigeten,

ahogyan a szingaléz lakosság hívja a trópusi országot. Egyik déli falujában, Kahawában nyolc hálósobás, európai stílusú ház áll, kertjében röplabdapályával, úszómedencével. Nem „csak” önfeledt vakációra jönnek ide a kamaszok, ahogyan a program két ötletgazdája, Vaskuti Pál és Vaskuti Gergely sem nyaralni érkeztek a szigetre 2005-ben. Apa és fia, mindketten pszichológusok, segítő kezet nyújtottak ott, ahol a legnagyobb szükség volt rájuk: Srí Lankán 2004. december 26-án a cunami két toronymagas hulláma 35 ezer ember életét mosta el. Vaskuti Pál ötleadója és kivitelezője volt a Help Falu felépítésének, annak a Magyar Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány által szervezett nemzetközi összefogásnak, amely az árván maradt gyerekek és a gyereküket elvesztett szülők új családdá való egyesítésén dolgozott.

A Help Falu építésére magukkal vitt heroinfüggő fiatal felnőtt néhány hónap alatt letette a szert, ma is tisztán él. A sikeres gyógyulást újabbak követték.

„A szigeten döbbenetes szegénység fogadott minket, ám még inkább meglepett bennünket a múltjában kizsákmányolt, jelenében a korrump államvezetéssel és a természeti tragédiával küzdő szingaléz nép ereje. Ahogy a cunami után visszamentek a házaik romjaihoz és újjáépítették a falvaikat, úgy írták újra a sorsukat is. Fantasztikus volt közel kerülni az életigenlő szemléletükhöz, a gondolkodásuk másságához, a sallangmentes, természetes kíváncsisággal teli kommunikációjukhoz, furcsa, »cuppogó« szinglis nyelvükhöz” – meséli Gergő, aki nem a változás igényével utazott Ázsiába, mégis más, a világra és a benne élőkre, a váratlan helyzetekre sokkal nyitottabb emberként tért haza. A Help Falu építésére magukkal vitt heroinfüggő fiatal felnőtt pedig néhány hónap alatt letette a szert, ma is tisztán él. A sikeres gyógyulást újabbak követték, így a két szakember a tapasztalatokat leszűrve kidolgozta és meghirdette trópusi élményterápiás programját.

VASKUTI GERGELY ÉS VASKUTI PÁL PSZICHOLOGUSOK 2004-BEN UTAZTAK ELŐSZÖR SRÍ LANKÁRA A CUNAMI PUSZTÍTÁSÁT KÖVETŐEN, HOGY A RÁSZORULÓKNAK SEGÍTSENEK

CSODA TÖRTÉNIK, DE HOGYAN?

„A szingalézek kérdései csak úgy záporoznak az idegenek felé: »Mi a neved?«, »Honnan jöttél?«, »Hová mész?«, »Hogy tetszik Srí Lanka?« Ha odavetem, hogy Kate vagyok és Afrikába megyek, akkor is széles mosollyal útbaigazítanak a távoli kontinens felé” – nevet Gergő, aki szerint sok fiatal ez a cso-

dálatos nép bizalommal teli közeledése ragad meg.

Nemcsak az óceán, a napsütés, a hatféle banán, az óriásteknősök, az elefántok, a szörf és a wakeboard miatt csodálatos Srí Lanka, ezeknél fontosabb az itteni buddhista közösségben rejlő emberség. Ez az, ami megérintette a 17 éves Marcit is, aki több, majdnem végzetes öngyilkossági kísérlet után került hozzájuk.

„Egy alkalommal jó néhány fiatallal, köztük Marcival a sziget belsejébe csatangoltunk – folytatja Gergő. – Az út nem vezetett sehova, csupán az elárasztott rizsföldekre. A bennszülöttek ámulva néztek minket, hogy kerülünk ide, az isten háta mögé. Megállt a kezükben a munka, abbahagyták a kókuszrostokból font kötelek sodrását. Zsivajgó gyereksereg szaladt utánunk, és büszkén mutogatták nekünk féltve őrzött kincseiket: összetákoltt gördeszka, kis madárkát rejtő rozsdás kalitka került elő. Megindíto pillanatokban volt részünk. Éjszaka a szálláson neszezést hallottam kintről. Marci sírt. Azt mondta, nincs baj, csak összeomlott a világképe. Eddig úgy érezte, hogy a világ szörnyű hely. Ember embernek farkasa. Nem tudta, hogy ilyen egyszerűen és testvériesen is lehet élni annak ellenére, hogy a szegénység ólom súlya nyomja a vállunkat.”

Vivient, a drogfüggő kamaszlányt egészen más élmény készítette változásra.

„Egyik motorcsónakos kirándulásunk során egy helyi ember közeledett felénk

MINDENKIVEL SZEMBEJÖN A SAJÁT SORSFORDÍTÓ PILLANATA, AMELYNEK A MEGÉLÉSE, FELDOLGOZÁSA ILLETVE TUDATOSÍTÁSA TELJES DIMENZIÓVÁLTÁSRA ÖSTÖNÖZ.

A CHANCE PROGRAM SZÁMOKBAN

12 év alatt **60 fő** vett részt az élményterápián.

3 turnus indul a szigetre évente.

1 turnus alatt maximum **5 fővel** foglalkoznak a szakemberek.

1-3 hónapot töltenek Srí Lankán a résztvevők.

7 éves volt a legfiatalabb, **25 éves** a legidősebb jelentkező.

a fahéjültetvényekről, karján pórázon tartott, benyugtatózott kismajommal. Pár rúpiát akart bezsebelni tőlünk azért, ha megsimogatjuk és lefotózzuk a láncrea vert állatot. Amint megláttam a szerencsétlen jószágot, elképzeltem a sorsát, magamra ismertem benne. Ugyanolyan fogságban éltem, mint ő, csakhogy én mindezt magamnak csináltam! Abban a pillanatban értettem meg, amit a pszichológusok számtalanszor mondtak: a droggal elaltatom magam és elmegy mellettem az egész életem” – emlékszik vissza gyógyulása első lépéseire Vivien, aki ebben a tanévben fog érettségizni. Gergő szerint mindenkivel szembe jön a saját sorsfordító pillanata, amelynek a megélése, feldolgozása illetve tudatosítása teljes dimenzióváltásra ösztönöz.

„Ide olyan »nehéz esetek« érkeznek, akikkel már több szakember csődöt mondott. Ez a viselkedés nem nekünk szól, valamilyen ok húzódik a háttérben. A mi munkánk az, hogy rájövünk a miértekre.”

Van, akinek ez egy kirándulás, van, akinek az, hogy hónapokig él egy buddhista országban. Másnak az, hogy elefántokról gondoskodhat egy árvaházban, és akad olyan is, aki a szörfözésen vagy búvárkodáson keresztül döbben rá, hogy ő is ügyes valamiben.

NEMCSAK SZÓRAKOZÁS, ÖNISMERETI MUNKA IS

A Chance Programban gyerekek, fiatalok, mentoraik és pszichológusok alkotta kis csoportok töltenek két-három hónapot Srí Lankán. Impulzusproblémákkal, családon belüli konfliktusokkal, agresszióval, internetfüggőséggel, beilleszkedési zavarokkal, illetve különböző diagnózissal (Asperger-szindróma, depresszió stb.) „ellátott”, de a döntő segítséget meg nem kapó fiúk és lányok is kerülhetnek egy turnusba. A program

első részében itthon kerül sor a célok meghatározására. A gyermek ekkor ismerkedik meg a mentorával is, aki majd a nap huszonnégy óráját vele tölti.

„A mentor dolga az, hogy »fellazítsa« a fiataalt arra a munkára, amit később a pszichológusokkal együtt végez. Ez az egyik legszebb, egyben legnehezebb feladat, amit valaha végeztem – folytatja Fórizs Mátyás mentor. – Ide olyan »nehéz esetek« érkeznek, akikkel már több szakember csődöt mondott. Kemény köreink vannak velük, van, hogy agresszívek, sokszor rajtunk akarnak »levetni« valamit. Ám mindig ott kell tartani a fejünkben azt, hogy ez a viselkedés nem nekünk szól, valamilyen ok húzódik a háttérben. A mi munkánk az, hogy rájövünk a miértekre.”

Erről szól a program Srí Lankán töltött második része. A gyerekek egyéni és

csoportos foglalkozásokon vesznek részt a pszichológusok vezetésével, iskolaidő alatt tanulnak, gyakorolják az angol nyelvet, jóga- és KRESZ-tanfolyamra járhatnak – vagyis egyénre szabott tanrendben készülnek fel az otthoni iskolai, vagy iskolán kívüli vizsgákra, feladatokra. Szerves része a gyógyulásnak a helyiek részére végzett karitatív tevékenység, például egy rászoruló szingaléz család otthonának kifestése. Ez a gesztus többek között arról szól, hogy visszaadjanak valamit abból a jóból, amit ettől a helytől és néptől kapnak. A délutánok az élményszerzésről szólnak, zenélnak, vízilabdáznak, eveznek, múzeumot látogatnak, vagy a szigeten barangolnak a csoportok.

„Esténként megbeszéljük a napi eseményeket, és megosztjuk egymással az élet-történetünket. A turnus végére a szülők »

„Megértettem, amit a pszichológusok számtalanszor mondtak: a droggal elaltatom magam és elmegy mellettem az egész életem.”

is megérkeznek, velük együtt fedezzük fel a trópusi ország vallási és kulturális látnivalóit. Ám ennél is fontosabb, hogy megkezdjük a családdal közös munkát, amely különösen fontos az otthoni, élményterápiás utazást követő időszak szempontjából” – mesél az utolsó hetekről Gergő, aki szerint ez a fájdalmas, de felszabadító felismerések és a könnyes összeborulások ideje.

A csoda tízből nyolc fiatallal megtörténik. Abban, hogy folytatni tudják a megkezdett utat, segítő beszélgetések-

kel támogatja őket és szüleiket a program befejező, itthon zajló felvonása, amely a gyógyulásig tart.

A PROBLÉMA, MINT EGY CSOMAG, A SZIGETEN MARAD

Vajon mi az, amit a Chance Program szakemberei tudnak?

„Szeretjük a hivatásunkat és imádunk élni. Nincs rajtunk manír, hitelesek vagyunk a családok és a fiatalok előtt. Nem azt nézzük, hogy milyen tünetet produkál a gyerek, milyen stigmát raktak rá

KINEK AJÁNLOTT?

Olyan 12-23 éves fiataloknak, akik...

- viselkedési, beilleszkedési vagy tanulási zavarral küzdenek
- elindultak az antiszociális (deviáns) személyiségfejlődés felé
- „rossz társaságba” keveredtek
- depresszió tüneteit mutatják
- akiknél kialakulóban van valamilyen anyagalapú vagy magatartási függőség
- akik bűncselekmény áldozatává váltak, vagy ki vannak téve ennek a veszélynek.

MENNYIBE KERÜL?

A szülők maguk finanszírozzák az élményterápiát, de az alapítvány is támogatást nyújthat a rászoruló családoknak. A részvételi díj minden esetben egyéni megállapodás kérdése, amely függ a terápia hosszától és attól, pontosan milyen ellátásra van szüksége a gyermeknek.

BŐVEBBEN A TÉMÁRÓL:

www.chanceprogram.hu

ittthon, hanem a miértekre koncentrálnunk. A helyzetekből élünk, vagyis más szakemberekkel szemben az az előnyünk, hogy a kint töltött hónapok alatt több ezer helyzetet élünk át a fiatalokkal, amelyekben nemcsak mi látjuk őket, hanem ők is minket. Például láthatták rajtam, bizonyos értelemben megélhették velem együtt azt a mély fájdalmat, amit az egyik turnus közepén a nagypapám elvesztése miatt éreztem. Másik mottónk az őszinteség és a nyílt kommunikáció. Az elhallgatott titkok zárványt okoznak a lélekben és megakadályozzák a személyiség fejlődését. Vissza-visszatérően tapasztaljuk, hogy a szülők közötti ki nem mondott konfliktusok, az érzelmek, az elhidegülés vagy a szexualitás hiányának elpalástolása, mennyi gátat alakít ki a gyerekekben. A legtöbb probléma hátterében figyelem- és szeretethiány van” – mutat rá a szakember, majd Krisztina és Dávid történetének mesélésébe kezdenek. Kálváriájuk három évvel ezelőtt kezdődött a fiú indulatkezelési problémái miatt.

„Dávid rendszeresen bántalmazott engem, ami odáig fajult, hogy féltem a saját 15 éves, majdnem két méter magas fiamtól. Bár tudtam, hogy ő is szenved ettől a helyzettől, már semmi jót nem láttam a gyerekemben” – idézi fel a pokoli időszakot Krisztina, aki akkor bukkant a Chance Programra, amikor Dávid megverte a húgát, aki emiatt kórházba került. Az agresszivitását fékezni képtelen fiatal három hónapot töltött Srí Lankán. Kicsereélve jött haza. De nem volt elég a fiú gyógyulása, a szülőknek is szembe kellett nézniük a saját felelősségükkel.

„Korábban úgy éreztem, csak Dávidnak kell változnia ahhoz, hogy helyreálljon az itthoni béke. A családterápiás foglalkozásokon azonban egyértelműen kiderült, hogy mi, szülők hol rontottunk el – ismeri be Krisztina. – Óriási hibát, rengeteg szenvedést okoztunk azzal neki, hogy elhallgattuk előle az örökbefogadását és azt, valójában mi történt a vér szerinti szüleivel. Dávid a nővérem gyermeke, aki a férjével együtt autóbalesetben halt meg nem sokkal a fiuk születése után. Dávid nem tudta biztosan, de sejtette, hogy valami nem kerek az ő kis életében, valami tabu lengi be a nagycsalád életét. A férjem és köztem feszülő ellentétekről, mosolyszünetekről pedig azt hitte, hogy miatta vannak. Az, hogy magát okolta a házassági kríziseinkért, a boldogtalanságunkért, olyan feszültséget generált benne, amit nem tudott visszafojtani. Bár borzasztóan fájdalmas volt a múlt felszakítása, mégis át kellett esnünk ezen a „mútéten”, mint egy elfertőződött seb kitisztításán. Bár a gyógyulás gyönyörűen halad, még nincs vége a közös munkának, havonta egyszer járunk beszélgetésre Gergőhöz. Most már csak rajtunk múlik, hogy azt a mély, bizalommal és reménnyel teli szeretetet, amit Dávid áraszt felénk, képesek vagyunk-e a férjessel mi is felépíteni és kimutatni egymásnak. A majdnem felnőtt, égimeszelő fiú megmutatta, mekkora szíve van. A keze pedig, ami korábban csak ütött, most naponta többször ölel.” ■